KARMĖLAVOS SENKAPIS

Kristina RICKEVIČIŪTĖ

2002 m. buvo tęsiami tyrinėjimai Karmėlavos senkapyje (Kauno r.), pradėti 1998 m. (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 315–318; *ATL 2000 metais*, V., 2001, p. 112).

Kapinynas yra apie 130 m į PV nuo Karmėlavos gyvenvietės ir apie 500 m į ŠV nuo plento Kaunas–Jonava. ŠV, tik 200 m nuo kapinyno yra veikiančios kapinės. Apie 800 m į ŠR įrengtas Karmėlavos piliakalnis.

Senkapio PV dalyje iškastos 4 perkasos (49 pav.). Iš viso tyrinėtas 122 m² plotas. Atidengti 7 nesudegintų mirusiųjų kapai, datuojami XVI a. Keturi iš jų suardyti: 212, 213, 215, 218.

Kapo 212 likusi tik kapo duobės dėmė. Jo ŠR gale aptiktas molinio puodo fragmentas.

Kapo 213 PV gale atrasta vyro kaukolė gulėjo ant dešiniojo šono, orientuota PV kryptimi. Ji buvo pirminėje padėtyje, kiti kaulai suardyti. Kapo duobės ŠR kampe prie kryžkaulio ir kojų kaulų fragmentų aptiktas molinio puodelio dugnelio ir šono fragmentas.

Kape 214 3–4 m. vaikas palaidotas aukštielninkas, galva į PV. Kaukolė gulėjo ant pakaušio ir truputį palenkta į dešinę pusę. Rankos ištiestos palei šonus, kojos ištiestos ir suglaustos. Po kairiuoju dubens kaulu rastas peilio fragmentas ir yla.

Turtingiausias 5–6 m. mergaitės kapas 215 taip pat suardytas. Išlikusi tik kaukolė ir dešinioji pusė šonkaulių bei žastikaulis. Kiti kaulai suardyti ir nukasti. Mirusioji palaidota galva į PV. Kaukolė gulėjo ant pakaušio, truputį pasukta į dešinę pusę ir palenkta žemyn. Kairysis žastikaulis tiesioje padėtyje. Šiame kape aptikta daugiausia radinių. Skutant kapo duobės sampilą, rastas žalvarinės apskritinės plokštinės segės fragmentas. Kairėje kaukolės pusėje rastas auskaras su vienu pakabučiu ir karoliuku gale. Dešinėje kaukolės pusėje gulėjo žvangutis ir juostinė apyrankė praplatintais ir suapvalintais galais su dilbio kaulu viduje. Prie kairiojo žastikaulio, vidinėje alkūnės pusėje rastas peilis, o po jo kotu gulėjo žalvarinis akinių formos pakabutis. Dešinėje kapo duobės pusėje rasta molinio puodo šukė, puošta horizontalia linija (50 pav.).

Kape 216 17–19 m. moteris palaidota aukštielninka galva į PV. Kaukolė gulėjo ant dešiniojo šono. Rankos ištiestos palei šonus, kojos sukryžiuotos. Po dešiniosios kojos kulnu vidine puse į viršų gulėjo puodo šukė, puošta dviem eilėm banguotų linijų. Po puodo fragmentu rastas nedidelės odinės rankinės gabalėlis, jos viduje – dvi sunykusios monetos – Aleksandro Jogailaičio denarai.

Kape 217 buvo palaidotas naujagimis, bet išlikęs tik kaukolės fragmentas. Kiti kaulai sunyko.

Kapas 218 suardytas. 20–25 m. amžiaus mirusioji palaidota galva į PV. Kaukolė ir pėdų kaulai išlikę pirminėje padėtyje. Kaukolė gulėjo ant kairiojo šono, palenkta žemyn. Kiti kaulai nukasti. Kape mėtėsi betono gabalai. Įkapių nerasta, jos, matyt, kasant buvo išmestos.

Taigi įkapių surasta nedaug. Iš suardytų kapų jos galėjo būti nukastos ir išmestos. Be to, rasta dar keletas atsitiktinių dirbinių: geležinė sagtelė, žalvarinis trapecijos formos apkalas, kvadrato formos apkalas užapvalinta priekine dalimi ir apskrita išpjova viduryje, puoštas 3 eilėm vertikalių išgaubimų. Šis apkalas, atrodo, skirtinas vėlesniam laikotarpiui.

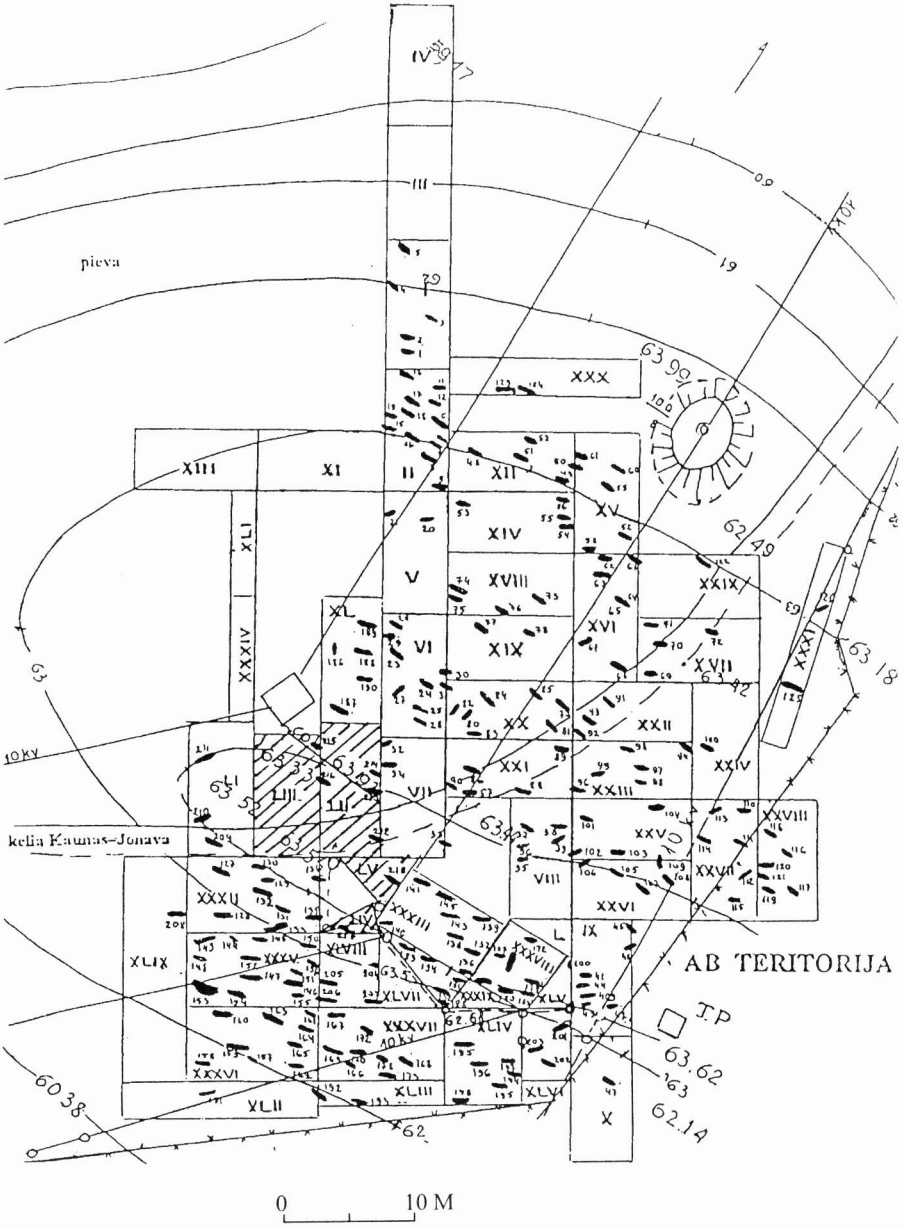

49 pav. Karmėlavos senkapio 1975–2002 m. tyrinėtų plotų ir kapų bendras planas.
Fig. 49. General plan of the areas and burials explored in 1975–2002 in the Karmėlava cemetery.

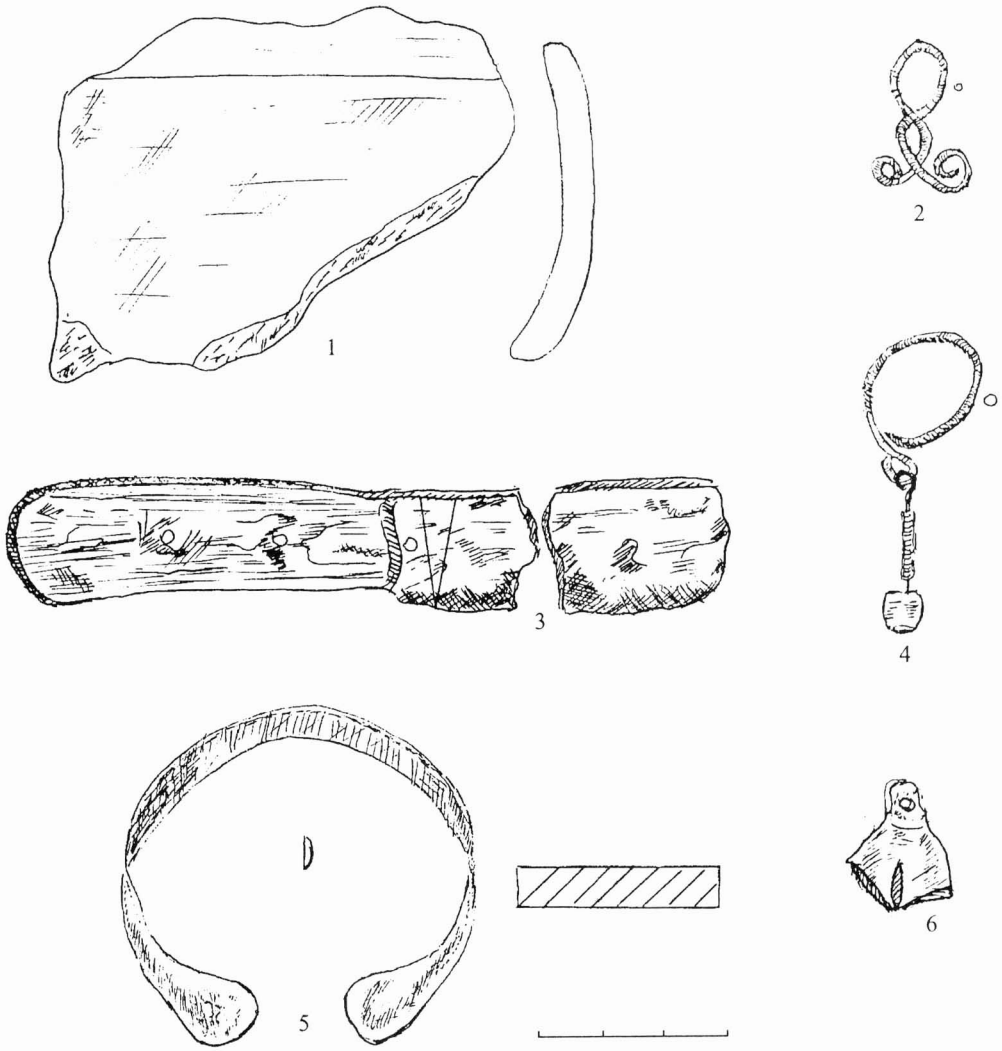

50 pav. Kapo 215 radiniai: 1 – puodo šukė, 2 – kabutis, 3 – peilis, 4 – auskaras, 5 – apyrankė, 6 – žvangutis. *N. Rimkevičiūtės pieš.*

Fig. 50. Finds from burial 215: 1 – potsherd, 2 – pendant, 3 – earring, 4 – bracelet, 5 – bell, 6 – sleigh-bell.

KARMĖLAVA CEMETERY

VDKM investigated the Karmėlava cemetery (Kaunas district). During the investigation in the area of 122 m^2, 7 inhumation graves of the XVI century were found. 4 of them were destroyed. The richest grave was 215. In the grave there were a bracelet, ear rings, a knife and a bell.